

נר שמואל

לע"נ ר' שמואל ב"ר יצחק זצ"ל

יום שישי כ"ט בכסלו תשע"ז

שו"ת סיכום הדף היומי

מייל: n101@okmail.co.il פקס: 03-5709307 ניתן לקבל כל יום לתיבת מייל או לפקס.

סוטה - מ"ו

1. משנה - כיצד מבארת המשנה את סדר עריפת העגלה?

- א. זקני ירושלים לאחר שמדדו, הלכו. וזקני העיר מביאין עגלת בקר אשר לא משכה בעול, ואין המום פוסל בה.
- ב. מורידין אותה לנחל איתן - קשה, אבל אי"ז לעיכובא, ועורפין אותה בקופיץ מאחוריה.
- ג. מקום העריפה - אסור לעולם לזרוע ולעבוד בו, ומותר לסרוק שם פשתן [עבודה שאינה בקרקע] ולנקר שם אבנים.
- ד. זקני אותה העיר רוחצין את ידיהן במים במקום עריפה של עגלה,
- ה. וכוונת אומרם 'ידינו לא שפכו את הדם הזה ועינינו לא ראו' - שלא בא על ידינו ופטרנוהו בלא מזון, ולא ראינוהו והנחנוהו בלא לוייה.
- ו. והכהנים אומרים: כפר לעמך ישראל... והסיום 'ונכפר להם הדם' זה רוח הקודש שמבשרתן, אימתי שתעשו ככה - הדם מתכפר להם.

2. מדוע שלא נלמד בקל וחומר - פרה שאין השנים פוסלות בה - מום פוסל בה, עגלה ששנים פוסלות בה - כ"ש שיהא מום פוסל בה? נאמר בפרה 'אשר אין בה מום', בה מום פוסל, ואין מום פוסל בעגלה.

3. מה דרשו מ'בה' שנאמר בעגלה?

- א. אין לפרש שמיעטו שרק בה שאר עבודות שאינם עול פוסלות ולא בפרה, כיון שדרשו ג"ש 'עול עול' פרה מעגלה, וכפי שפסק רב: הניח עליה אגודת שקים ריקים - פסולה, ובעגלה - עד שתמשוך.
- ב. אלא למעט שבהמת קדשים אינה נפסלת אם נעשתה בה עבודה, כדי שלא נדרוש ק"ו מעגלה, שאין מום פוסל בה ועבודה פוסלת בה. והמיעוט נצרך דווקא לקדשים כגון פסח וחטאת שיש בהם פסול שנים כמו עגלה.
- ומצינו עוד שני מקורות בפסוקים [והובאו בגמ'] לדין זה, מ"מ הוצרכו ואף הוצרך 'בה':
- א. ללמדנו שאף אם נעבדה בהן עבודת איסור, מותרין. ב. ללמדנו שאף אם עבד בהם את העבודה לאחר שהוקדשו, מותרין.

4. מנין שבפרה אדומה לא רק עול פוסל אותה אלא גם שאר עבודות?

- א. ברייתא א' - קל וחומר מעגלה שאין מום פוסל בה ואעפ"כ שאר עבודות פוסלות בה. ואם תפרוך את הקל וחומר א. מה לעגלה שכן שנים פוסלות בה. ב. קדשים יוכיחו, שמום פוסל בהן ואין עבודה פוסלת בהן. אז נביא גזירה שווה 'עול עול' מעגלה.
- ב. ברייתא ב' - מפרשת פרה עצמה - 'אשר לא עלה עליה עול', מכל מקום. ומה שנאמר דווקא 'עול' ללמד שעול פוסל אף שלא בשעת עבודה, ושאר עבודות פוסלות רק בשעת עבודה. [ואין ללמוד כלל ופרט]. דברי רב שהובאו לעיל שדין פרה חמור מעגלה ואפילו הנחת משא ללא שתמשוך פוסל, הם בהכרח כברייתא ב'.

5. אלו הוראות ומקורות נוספים הובאו בענין עגלה?

- א. ברייתא - המקור לשאר עבודות בעגלה - 'אשר לא עובד בה' מכל מקום ומה שנאמר 'עול' כיון שפוסל אף שלא בשעת עבודה. [ואין ללמוד כלל ופרט, כיון ש'אשר' ריבוי הוא]
- ב. ר' יוחנן - מרחק משיכת עול - כמלא עול לרחבו, טפח. והטעם שלא אמר במפורש 'טפח' כדי ללמדנו כמה שיעור 'עול' נפק"מ למקח וממכר.
- ג. ר' יוחנן בן שאול - מפני מה אמרה תורה הביא עגלה בנחל: אמר הקב"ה: יבא דבר שלא עשה פירות ויערף במקום שאין עושה פירות, ויכפר על מי שלא הניחו לעשות פירות. ואין לפרש שלא הניחוהו לעשות פו"ר, שא"כ על זקן וסריס לא יערפו, אלא, שלא הניחוהו לעשות מצוות.
- ד. פירוש נחל איתן - במשנתנו פירשו - קשה. אחרים מפרשים - ישן. [והובאו פסוקים].
- ה. המקור שעורפין אותה בקופיץ מאחוריה - ג"ש עריפה עריפה מחטאת העוף.
- ו. נחלקו תנאים - לכו"ע מכאן ולהבא אסור לזרוע ולעבוד שם, ונחלקו בפירוש הפסוקים - לר' יאשיה אין לערוף במקום שעבדו שם בעבר. לרבי יונתן: האיסור רק להבא.
- ז. ברייתא - אחר שנאמר 'אשר לא יעבד בו' ללמד על שאר עבודות שאסור לעשות שם, מ"מ פורט 'ולא יזרע' ללמד שהאיסורים רק בכגון זריעה שהיא בגופה של קרקע, למעט סריקת פשתן וניקור אבנים שאינן בגופה של קרקע, ומותרים. [ואין ללמוד בכלל ופרט כיון ש'אשר' ריבוי]

ח. המקור שירחצו ידיהם על העגלה הערופה בנחל - 'הערופה' על מקום עריפתה של עגלה.

6. ר' מאיר - כופין ללויה, כיון ששכר הלויה אין לה שיעור. מהיכן המקור לזה?

מסופר בשופטים 'ויראם את מבוא העיר', ואח"כ את כל העיר הרגו, ואותו משפחתו שלחו.

והשכר שקיבל שהלך לארץ אחרת בנה את לוז - היא לוז שצובעין בה תכלת, היא לוז שבא סנחריב ולא בבלה, נבוכדנצר ולא החריבה, ואף מלאך המות אין לו רשות לעבור בה, אלא זקנים שבה בזמן שדעתן קצה עליהן - יוצאין חוץ לחומה והן מתים. והדברים ק"ו: ומה כנעני זה, שלא דיבר בפיו ולא הלך ברגליו - גרם הצלה לו ולזרעו עד סוף כל הדורות, מי שעושה לוייה ברגליו - עאכו"כ. נחלקו התנאים - לחזקיה: בפיו עקם להם, לר' יוחנן אמר: באצבעו הראה להם. ומצינו ברייתא כר' יוחנן.

7. אלו מימרות הובאו בענין חשיבות לוייה?

א. ריב"ל: מהלך בדרך ואין לו לוייה - יעסוק בתורה, שנאמר: כי לויית חן הם לראשך ...

ב. ריב"ל: בשביל 4 פסיעות שלוה פרעה לאברהם - נשתעבד בבניו 400 שנה,

ג. רב: כל המלוה את חבירו ארבע אמות בעיר - מובטח ליוצא לדרך שאינו ניזוק בהמשך הליכתו.

ד. רבינא לוייה את רבא בר יצחק ד' אמות בעיר, וכשבא לידו מזיק, ניצל.

ה. ברייתא - הרב לתלמיד - עד עיבורה של עיר, חבר לחבר - עד תחום שבת, תלמיד לרב - עד פרסה. ולרבו מובהק - שלשה פרסאות.

ו. רב כהנא לוייה את רב שימי בר אשי מפום נהרא עד בי ציניתא דבבל, וכשבאו לשם שאלו רב כהנא האם נכון מה שאומרים, שהדקלים הגדלים שם הם מימי אדם הראשון,

אמר לו הזכרת לי הביאור בפסוק, שכל ארץ שגזר עליה אדם הראשון לישוב, נתישבה, ושלא גזר עליה, לא נתישבה. וזה הכוונה על הדקלים.

ז. רב מרדכי לוייה את רב אשי מהגרונאי ועד בי כיפי, וי"א עד בי דורא.

8. אלו מימרות הובאו בענין המעשה באלישע שקלל את הנערים שלעגו לו בחזרתו מיריחו?

א. ר' מאיר: כל שאינו מלוה ומתלוה - כאילו שופך דמים, שאם אנשי יריחו היו מלווים את אלישע, לא היה מגרה דובים לתינוקות.

ב. מה שאמרו לו 'עלה קרח עלה קרח', הכוונה עלה שהקרחת עלינו את המקום, שכשהיו המים הרעים היתה פרנסתינו להביא מים ולמכור.

ג. ונערים קטנים - לר"א: שמנוערים מן המצות, קטנים - שהיו מקטני אמנה. ובברייתא: נערים היו, ובזבזו עצמן כקטנים.

ואין לפרש - שנקראו על שם מקומן כיון שכבר מפורש כאן שבאו מיריחו.

9. ויפן אחריו ויראם ויקללם בשם ה' - מה ראה?

א. רב - ראה ממש, כרשב"ג: כל מקום שנתנו חכמים עיניהם - או מיתה או עוני.

ב. שמואל - ראה שכולן נתעברה בהן אמן ביום הכיפורים.

ג. רבי יצחק נפחא - בלורית ראה להן כאמוריים.

ד. רבי יוחנן - ראה שלא היתה בהן לחלוחית של מצוה. לא במ ולא בזרעם עד סוף כל הדורות.